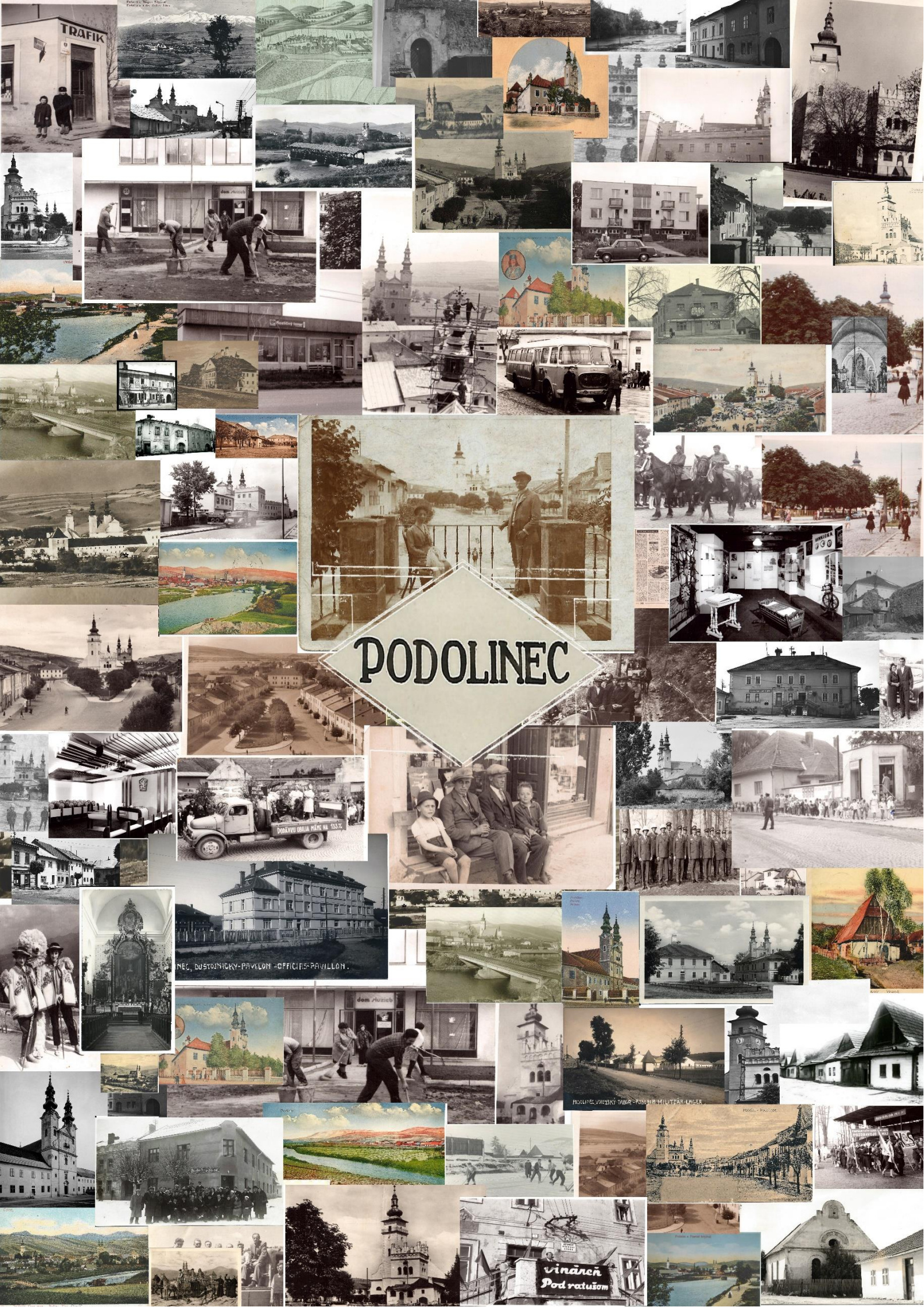

PODOLÍNEC

1. (Pred mestským úradom)

Najstaršie osídlenie Podolíncea.

Najstaršie doložené osídlenie oblasti, v ktorej sa mesto Podolínec nachádza, máme z doby kamennej. Dôkazom toho je rydlový odštiepok s drobnou retušou. Severozápadne od mesta našiel Juraj Bárta retušer zo zeleného rádiolaritu na odbíjanie štiepaných kamenných artefaktov a úštep z hnedého priesvitného poľského silicitu (druh kremičitej usadeniny), ktoré s istou výhradou reprezentujú možnosť paleolitického osídlenia. Sporné nálezy sú uvádzané z jaskyne Čuba pri Podolínci, kde sa našlo mladopaleolitické osídlenie. Doklady o pravekom osídlení Podolíncea sú teda skromné. Osídlenie od paleolitu po mladšiu dobu železnú nie je doložené. Je teda sporné odpovedať na otázku, kedy Podolínec vznikol. Mnohí sa domnievajú, že osídlenie možno predpokladať iba v stredoveku. Vznik malebného mesta Podolínec však siaha ďaleko pred 13. storočie.

Mesto malo výhodnú polohu - ležalo na dôležitej obchodnej ceste, vedúcej poriečím Popradu. Táto cesta sa nazývala Magna via. Zo severu sa prevážal jantár a hlavne soľ z Krakova na juh, táto cesta sa nazývala Jantárová. Z juhu zasa víno po už spomínanej ceste Magna via. Priečna cesta spája mesto Podolínec s mestom Bardejov.

Prvá písomná zmienka

Mesto Podolínec sa prvýkrát spomína v pápežskej listine pápeža Gregora IX. A to 7. 1. 1235. Pápež riešil viac ako sto rokov trvajúci spor medzi krakovským a ostrihomským biskupom o desiatky z kostola Panny Márie, ktoré podľa práva patrili krakovskému biskupovi, ale ostrihomský biskup si na nich nárokoval. Tento spor sa však nepodarilo vyriešiť.

Mestský hrad Ratúš

Aj keď o Podolínskom hrade vieme toho pomerne málo, predsa ho vieme presne datovať. Kráľ Žigmund Luxemburský vydal pre Imricha z Perína povolenie na výstavu hradu, alebo pevnosti vo vnútri hradieb z kameňa alebo dreva a to 10. 4. 1409. S výstavbou hradu z kameňa vo vnútri hradieb sa ihneď začalo, keďže Podolínsky hrad pod názvom "opidium Podolinecz cum fortalicio" sa spomína v zálohovej listine kráľa Žigmunda Luxemburského vydanéj v Záhrebe v roku 1412. Budova bola vybudovaná v priestoroch Vyšnej mestskej brány a táto bola do neho zabudovaná a bola prestavaná na schodisko hradného paláca. O podobe hradu vypovedá vzácny písomný prameň z roku 1553. Prvá časť a to Podolínsky hradný palác bol 4 podlažnou stavbou. V polozapustenom suteréne sa nachádzali pivnice so 4

miestnosťami. Na vyvýšenom prízemí, do ktorého z nádvorja viedlo veľké schodisko boli 3 skladovacie priestory a jedna veľká obytná miestnosť, prvé poschodie obsahovalo 6 komôr, z toho boli 4 orientované na západ a 2 na východ. Druhé poschodie malo jednu komnatu a 3 komory. Vyšná brána bola prebudovaná na schodisko so striedňami. Boli tu 2 veľké delá a v komôrke bolo viac ako 6000 šípov do kuší. Pred vstupom do hradného paláca bolo nádvorie a vstup do tohto nádvorja zabezpečovala samostatná brána. Prítomnosť tejto brány a jej pôdorys dokázal archeologický výskum v roku 2014.

(Hnedá dlažba z kameňa pred MÚ)

Keďže hradný palác bol opevnený nielen z vonkajšej strany, ale aj z vnútornej strany, voči mestu bol ozajstnou pevnosťou. Druhú časť Podolínskeho hradu tvoril hospodársky dvor (dnešný priestor hasičskej zbrojnice). Uprostred dvora bola studňa. Po obvode dvora pri hradbách boli 3 stajne. Ďalej kuchyňa, pivovar, pekárňa a dom čeladníkov. Významná prestavba zničeného hradu sa uskutočnila s iniciatívy Sebastiana Lubomirského a to v roku 1593, čo dokumentuje kamenná tabuľa na priečeli hradného paláca. Na tabuli sa nachádza erb Lubomirských a text ktorý v preklade znie takto:

TENTO DOM DLHOU EXISTENCIU ZNIČENÝ A OHROZENÝ PREMENOU NA RUINU OBNOVIL A OZDOBIL SVOJOU PRÁCOU A PROSTRIEDKAMI VEĽMOŽNÝ PÁN SEBASTIAN LUBOMIRSKI Z LUBOMIERZA MALOGOSKÝ KASTELÁN SPRÁVCA SOLNÝCH BANÍ A STAROSTA KRAKOVSKÝ, SANDENECKÝ A DOBČINSKÝ PÁN A DEDIČ VO VIŠŇIČ.ROKU 1593.

V hradnom paláci sídlili aj piaristi a to od 20.11.1642 až do odovzdania budovy kláštora a to do roku 1648

V roku 1765 už hradný palác neplnil svoju obrannú funkciu, ani funkciu sídla spišských starostov. V 19. storočí sa do jeho opráv investovalo málo financií a čoskoro sa zmenil na ruinu. Preto sa dlho predpokladalo že úplne zanikol. Hradný palác bol a stále je významnou dominantnou mesta Podolíne. V minulosti bol hradný palác o jedno poschodie vyšší a mal vysokú strechu. V 20. storočí sa Podolíňania rozhodli obnoviť hradný palác pre potreby mesta. V týchto rokoch bolo zbúrané opevnenie hradu zo strany mesta a vstupná brána do hradu ako pravdepodobne aj hlavné mestské brány a palác bol znížený. Dodnes v budove hradného paláca sídli mestský úrad preto nestratil svoju pradávnú funkciu.

2. (V strede námestia pri parku pagašťanov)

Historické centrum mesta a meštianske domy

Pôvodné osídlenie mesta malo tvar na východ otvorenej šošovky, ktorú pretínala cesta do Poľska. V severných častiach námestia boli vsunuté neskôr dva bloky domov, medzi ktorými viedla cesta smerom na Starú Ľubovňu. Na severnom okraji mesta bol postavený v polovici 17. storočia kláštor a kostol piaristov, ktorý sa zapojil do obranného systému mesta. Za blokmi domov námestia sa vytvoril druhý a neskorý tretí uličný okruh.

Meštianske domy námestia sú zväčša neskororenesančného typu zo začiatku a z prvej polovice 17.

storočia. Domy obchodno-remeselníckeho charakteru sú dvojpodlažné a podpivničené, vo väčšine prípadov s polozapusteným suterénom kvôli vysokej hladine spodnej vody. Neskoršie stavebné úpravy sa dotýkali najmä fasád. Všetky meštianske domy sú dvojpodlažné. Dodnes si zachoval gotický charakter dom č. 15 z 15. storočia. Medzi oknami domu sú barokovo upravené obrazy „sv. Trojice“ spravej strany a „Útek z Egypta“ zľavej strany z konca 18. storočia. Miestnosti sú zaklenuté krížovými klenbami. Domy č. 17, 18, 24, 38, 51 v jadre mesta sú renesančné, barokovo alebo klasicisticky upravené.

Cechy a remeslá

Bohatstvo mesta a jeho obyvateľov záviselo od šikovnosti a zručnosti jeho obyvateľov ale i od panovníkov. Podolíneček patril medzi veľmi bohaté mestá a to preto lebo v meste bolo veľa cechov, ktoré prekvitali, ale i kvôli ľuďom, ktorí boli zruční a ovládali remeslá... Povolenie na založenie cechu udeľoval panovník v Podolíneči, napríklad Žigmund Augustus, Mária Terézia... V meste boli tieto cechy: Cech ševcov - čiže cech obuvníkov, tento cech existoval v meste už v roku 1415 čo dokladuje jeden z najstarších cechových štatútov na území dnešného Slovenska. Tento cech sa spomína spolu s ďalšími cechmi v žiadosti Petra Kmíthu adresovanej kráľovi Žigmundovi Augustovi a to v roku 1551. Ďalej sa spomína už len ako cech obuvníkov v roku 1636. A v roku 1777 mal 15 majstrov.

V meste bol ďalej cech: murárov a kamennárov, garbiarov, kožušníkov, zámočníkov, krajčírov, mäsiarov a mnohé ďalšie.

V listine kráľa Žigmunda Augusta z roku 1551 sa spomínajú artikuly cechu tkáčov, kožušníkov, hrnčiarov, nožiarov a mečiarov. Zakrátko výrobky podolínskych mečiarov a nožiarov, ktorými boli meče a nože z drahocnými rukoväťami, preslávili Podolíneček široko ďaleko.

(Pri Podolínskom strašidle)

Gyula Krúdy (1878 - 1933)

Maďarský prozaik a žurnalista. Pochádzal zo šľachtickej rodiny. Študoval v Szatmári a na gymnáziu v Podolíneči. Po ukončení štúdia sa stal žurnalistom. Patrí k najobľúbenejším spisovateľom maďarskej literatúry 20. storočia. Utvoril osobitný umelecký štýl, v ktorom sa prelína skutočnosť so snom. Krúdy prenikol do života najrozličnejších spoločenských vrstiev predvojnového a medzivojnového Maďarska. Niektoré z próz sa odohrávajú na Slovensku, v prostredí spišských miest. Málaktori z maďarských spisovateľov podal takú prenikavú kritiku spoločnosti ako on. Diela: Podolínske strašidlo, Tkáčka z Podolíneča, Sindibádové cesty, Sindibádová mladosť, Francúzsky zámok, Hostinec u siedmich sov, Slnečnica a iné. Socha Podolínskeho strašidla bola vytvorená podľa knižnej predlohy tohto prozaika. K fotografiám môžete na instagrame priradiť **Hashtag: #podolinskestrasidlo**

3. Spišská renesančná zvonica

V období renesancie mesto vybudovalo typickú stavbu a to Spišskú renesančnú zvonicu. Zvonica vznikla prestavaním staršej stredovekej zvonice a to v roku 1659. Mesto vybudovalo zvonicu z niekoľkých dôvodov a to kvôli tomu, že na Spiši bolo zvykom vyzváňať aj viac ako 10 krát denne a niektoré zvonenia mohli trvať aj niekoľko hodín. Bolo bežným zvykom, že čím malo mesto väčšie zvony tým bolo bohatšie a na vyššej pozícii. Tiež môžeme predpokladať, že stará zvonica alebo veža kostola bola takýmto vyzváňaním poškodená lebo zvony pôsobia na stavbu statickou aj dynamickou silou. Podľa písomných dokumentov mesto vynaložilo na prestavbu zvonice 94 florénov. Stavba mala tri samostatné vstupy: severný do polozapusteného suterénu, ktorý slúžil ako mestský sklad. Na východnej strane viedlo do najvyššieho podlažia zvonice točité schodisko, čo je zvláštnosťou, lebo v Spišských renesančných zvoniciach sa k zvonom z pravidla prechádzalo z interiéru zvonice. Hlavný vstup bol na západnej strane. Tento tvoril veľký široký kamenný sedlový portál. Tento portál má v hornej časti svetlík s mrežou. Tento svetlík bol jediným zdrojom svetla v tmavej miestnosti, v tejto miestnosti sa zachoval aj odkladací výklenok z temného vyvýšeného prízemí, kde vedie úzke schodisko v hrúbke muriva. Toto schodisko vedie do miestnosti strážnika. Vstup do tejto miestnosti chránili pevné kované dvere zachované do dnes. Na západnej stene nad hlavným vstupom sa nachádza malé zamrežované okienko, ktoré zabezpečovalo výhľad na celé námestie. V tejto priestrannej miestnosti sa na stenách nachádza niekoľko odkladacích výklenkov. Nachádza sa tu aj prevet - typ stredovekého záchodu (z lat. locus privatus - súkromné miesto). V úzkom výklenku v murive od okna sa nachádzala šachta v hrúbke muriva, ktorá ústila pravdepodobne do malej žumpy. Prítomnosť prevetu zabezpečovala utajenosť strážnika z exteriéru. Prevety boli súčasťou iba pánskych sídiel. Všetky 4 podlažia sú zakončené ťažkými valenými klenbami. Svojím vnútorným riešením sa Podolínska zvonica líši od ostatných Spišských renesančných zvoníc. Vo štvrtom podlaží, do ktorého vedie točité schodisko, ktoré osvetľujú malé otvory. Štvrté podlažie slúži ako zvonová komora (miesto pre zavesenie zvonov na zvonovú stolicu (zvonová stolica trámová konštrukcia, na ktorej je osadený zvon.)) Šírenie zvuku zvonov zabezpečujú nie okná, ale vysoké polkruhovo ukončené zvukové otvory so žalúziami.

(Veľké polkruhové okná na vrchu)

Na východnej stene je iba jeden zvukový otvor. Na severnej a južnej stene je takzvané bifórium (dvojica združených zvukových otvorov), a na západnej stene trifórium (trojica združených zvukových otvorov). V súčasnosti sa v Podolínskej zvonici v (campanilæ) používajú 4 zvony a to:

Veľký zvon

Odhadovaná váha - 1455 kg

Rok uliatia - 1883

Odliat - Walser Ferenc
Miesto odliatia - Budapešť

Stredný zvon

Odhadovaná váha - 1000 kg
Rok odliatia - 14.- 15. storočie
Odliat - majster Konrád
Miesto odliatia - Spišská Nová Ves

Malý zvon

Odhadovaná váha - 550 kg
Rok uliatia - 14.- 15. storočie
Odliat - Majster Konrád
Miesto odliatia - Spišská Nová Ves

Umieračik

Odhadovaná váha - 35 kg
Rok uliatia - 1930
Odliat - Ján Gedeon
Miesto odliatia - Prešov

Ale v minulosti tu boli ešte ďalšie zvony, a to umieračik z roku 1649 a ďalší zvon z roku 1625, ktoré boli zrekvirované počas I. svetovej vojny.

Ešte krátko po postavení zvonice vznikla v jej západnej strane podpivničená prístavba z valnou klenbou. Táto prístavba chránila hlavný vstup. Druhá dvojpodlažná prístavba s trámovým stropom v jej južnej strane žiaľ narušila kompaktnosť tejto stavby. Málo sa vie o tom že dolná časť slúžila v minulosti nielen ako radnica ale i ako krčma. Vonkajšiu výzdobu zvonice tvorí štítková atika (atika zdobená pravidelne sa opakujúcimi malými štítkami). Atika je spájaná tradičnými volutami. (**Úplný vrchol zvonice**) Pod ňou je slepá arkatúra, v ktorej sa našli pozostatky sagrifa. Aj Podolínska zvonica mala typickú sagrifovú výzdobu o ktorej sa však uvádza že bola v roku 1905 zabielená. Pri rekonštrukcii v roku 2011 sa na nárožiach zvonice objavilo tmavo sivkasté kvádrovanie. Toto kvádrovanie sa obnovilo. V tom istom roku zvonica dostala aj novú strechu zo štiepaného šindľa. Je to najmladšia Spišská renesančná zvonica.

Naša renesančná zvonica sa dostala aj na oficiálnu poštovú známku Slovenska z emisie "Krásy našej vlasti - renesančné zvonice". Dňa 19.5.2006 bola táto známka slávnostne inaugurovaná v našom meste.

(V kostole)

Pôvodný kostol stál na mieste dnešného kostola a spomína sa v pápežskej listine pápeža Gregora IX. zo 7. januára 1235, čo je zároveň najstaršia písomná zmienka o kostole na hornom Spiši i najstaršia písomná zmienka o meste. Tento kostol vypálili Tatári v roku 1285, opäť v roku 1287 v tomto roku v kostole zhorela aj šoltýska listina na Podolíne. Súčasný kostol sa v roku 1298 ešte len stavал, keďže z tohoto roku sa zachovala listina Bazyla jeruzalemského arcibiskupa arménskeho obradu z roku 1298, v ktorej sa píše že na prosby krakovského biskupa Jána Muskatu, budú všetkým, ktorí budú pomáhať pri dostavbe kostola Nanebovzatia panny Márie a vyhotovení oltárov sv. Mikuláša a sv. Margity udelené odpustky. Tento kostol bol dokončený koncom 13. storočia, prestavaný a zaklenutý v druhej polovici 14. storočia. V roku 1404 kostol vyhorel. Z pôvodnej stavby sa do dnes zachovala veža, hlavná loď s presbytériom a sakristia. K najstarším stavebným architektonickým prvkom stavby patria zachované gotické portály (vstupy) s dverami, krížové klenby z rebrami, ktoré na stenách dosadajú do konzol z ľudskými hlavami a svorníkom rebrovej klenby s Kristovou tvárou, zamurované špalety pôvodných okien, ktoré sa zachovali v presbytériu a sú viditeľné z interiéru aj z exteriéru, ale aj okná, ktoré je vidieť iba z interiéru veže, gotické sedílie (výklenok so sedadlom pre kňaza), (dvojité výklenok na pravej strane presbytéria) víťazný oblúk Oblúk medzi presbytériom a loďou kostola) z nábrežnou rímsou (Rímsa na pravej strane oblúka) a pastofórium (kamenný výklenok v stene s kovanou mrežou slúžiaci na uloženie hostie v stredovekom kostole). (Na pravej strane vedľa dverí do sakristie) V priebehu renesancie a po zemetrasení okolo roku 1662 a požiari v roku 1671, v roku 1684 pravdepodobne zasa vyhorel, v tomto roku bol pravdepodobne upravovaný a v prvej polovici 18. storočia barokizovaný a rozšírený prístavbami najskôr ľavej lode sv. Anny Metercie a následne pravej lode sv. Kunigundy Kráľovnej a to roku 1718 (loď - kaplnka). Pod loďou sv. Kunigundy Kráľovnej a pod hlavnou loďou sa nachádzajú krypty. V týchto kryptách sa nachádza veľké množstvo ľudských kostrových pozostatkov. Krypty boli objavené náhodou pri rekonštrukcii kostola v 20. storočí. Do dnešnej podoby sa kostol dostal po viacerých prestavbách, úpravách a opravách, ktoré vtlačili doň svoju pečať. Pôvodne jednaloďový gotický kostol bol v prvej polovici 18. storočia rozšírený bočnými prístavbami dvoch kaplniek, sv. Anny Metercie a sv. Kunigundy Kráľovnej, ktoré sú s hlavnou loďou prepojené polkruhovo zakončenými arkádami. Presbytérium má polygonálny uzáver, ktorý tvorí mimoriadne cennú časť kostola a je zaklenutý gotickou klenbou z rebrami. (Klenba nad hlavným oltárom). Nad presbytériom sa nachádzajú gotické krovy, čo dokázal výskum. Je tu aj drevená baroková farebná sanktusová vežička s dekorom mušlí a je ukončená laternou a nenápadnou cibulou. V sanktusovej vežičke sa nachádza dnes príležitostne používaný sanktusový zvon na ručný pohon (zvon v sanktusovej vežičke slúžil na vyzváňanie počas spevu Sanctus, sanctus, Sanctus... a premenenia, ovládal sa lankom z presbytéria kostola). V presbytériu sa nachádza aj biblia pauperum - biblia chudobných, čiže fresky (freska - maľba do čerstvej omietky, takáto maľba je veľmi trvácna). Vymaľovávať takto veľké plochy kostola bolo bežným zvykom. Celá svätyňa je pokrytá vzácnymi stredovekými freskami z rokov 1360 - 1430 v niekoľkých vrstvách, čo znamená že na pôvodné maľby sa

naniesla nová omietka a tá sa znova vymaľovala podľa nového štýlu. Súčasná výmaľba presbytéria bola objavená v rokoch 1910 - 1920 reštaurátorom L. Tárym. Fresky sa zachovali na stenách a klenbách presbytéria a na víťaznom oblúku. Fresky na stenách sú usporiadané do troch radov a delené podľa scén do jednotlivých obrazov. Nad najvyšším, tretím radom sa v čele výseče nachádzajú v kruhových medailónoch emblémy evanjelistov doplnené nápisom v gotickej majuscule (gotické veľké písmená) s. Lucas, s. Marcus... Medailóny sú obklopené dekorom listovca a kvetov. Najlepšie sa maľby zachovali na severnej a východnej stene presbytéria, tretí rad malieb obsahuje scény: Príchod do Jeruzalema, Posledná večera a Umývanie nôh. Druhý rad obsahuje: Judášove bozky a to na okraji víťazného oblúka, Kristus pred Pilátom, Vyzliekanie rúcha, Bičovanie, Kristus pred veľkňazom, Korunovanie trnám, Nesenie kríža. A v prvom rade najväčšia a najcennejšia freska Klaňanie Troch kráľov - dvaja králi sú na koňoch, tretí kľáči pred Madonou s Kristom a sv. Jozefom, kráľov doprevádzajú aj ďalšie osoby. Králi nesú dary - scéna je doplnená zle čitateľnými nápisovými páskami v gotickej majuscule, scénu dopĺňajú stromy a Betlehemska hviezda, do fresky zasahuje gotické pastofórium. Na južnej strane sú fresky rozoznateľné iba v dolnom páse : Noli me tangere (nedotýkaj sa ma), Zosnutie Panny Márie, Ukladanie Krista do hrobu, Zmŕtvychvstanie, Nanebovstúpenie. V špaletách víťazného oblúka: Neveriaci Tomáš a Panna Mária s Kristom, v hornej časti sa nachádzajú geometrické obrazce. Klenbovú výzdobu, tak ako to bolo v stredovekých chrámoch zvykom, zobia postavy a symboly predstaviteľov neba. V medailónoch klenbovej výzdoby, ktoré sú obklopené dekorom listovca a kvetov sú vyobrazené postavy predstaviteľov neba čiastočne podľa byzantskej ikonografie a to Mária Ornatka, Kristus s knihou života, Svätá Trojica a Abrahámovo lono, tiež postavy anjelov s nápisovými páskami. Svorník poľa klenby zdobí koruna . Polygonálny uzáver je tvorený gotickými rebrami tak ako klenba. Rebrá v polygonále zoviera svorník so skrzyženými kľúčmi (pápežský symbol). Polygonálny uzáver je v klenbe zdobený postavami anjelov s hudobnými nástrojmi a v stenách polygonálu sa nachádzajú štíhle zamurované gotické lomené okná, cez ktoré boli vsadené nové klasicistické okná. Fresky v tomto kostole sú vysoko hodnotné predovšetkým kvôli prepracovanej ikonografi a výnimočnej rozprávačskej schopnosti majstra.

Hlavný oltár Nanebovzatia Panny Márie - stojí na mieste pôvodného gotického krídlového oltára, je to baroková polychrómaná drevorezba datovaná z roku 1723. Stred stĺpovej architektúry tvorenej 4 točitými stĺpmi s korintskými hlavicami reprezentuje gotická plastika Madony s dieťaťom z rokov okolo 1360 - 1370, ktorá bola pravdepodobne v pôvodnom gotickom oltári. Je to polychrómaná drevorezba vysoká 140 cm.

Bočný oltár sv. Kataríny Alexandrijskej – (Oltár v hlavnej lodi na ľavo) nachádza sa na ľavej strane hlavnej lode pri víťaznom oblúku a je to polychrómaná a mramorovaná baroková drevorezba z prvej tretiny 18. storočia. V strede oltárnej architektúry podopieranej dvoma točenými stĺpmi s korintskými hlavicami, je kópia gotickej plastiky sv. Kataríny 150 cm, pôvodnú sochu vytvoril Majster Pavol z Levoče

okolo roku 1440, ktorá je v súčasnosti v Szépművészeti múzeu v Budapešti. V nadstavci sú plastiky sv. Jána Nepomuckého(65 cm). sv. Barbory (100 cm) a plastika bez atribútov(65cm).

Bočný oltár sv. Mikuláša biskupa – (**Oltár na pravo hlavnej lode**) nachádza sa na pravej strane hlavnej lode pri víťaznom oblúku, je to polychrómovaná a mramorovaná baroková drevorezba vyhotovená krátko pred rokom 1728. Okrem hlavného oltára ide o najstaršie doložené zasvätenie oltára v podolínskom kostole. V oltárnom nadstavci, lemovanom dvoma točenými stĺpmi s korintskými hlavicami, ktoré nesú dve postavy anjelov, je plastika sv. Mikuláša - vysoká 110 cm. Po stranách na podstavcoch sú plastiky dvoch biskupov (110 cm),

Kazateľnica – (**Balkónik na ľavej strane víťazného oblúka**) nachádza sa na ľavej strane víťazného oblúka a je to polychrómovaná a mramorovaná drevorezba z roku okolo 1723. Na parapete rečníšťa členením volutami sú rokajové a akantové kartuše. Kartuše sú buď prázdne, alebo vyplnené mriežkou. Rečníšte sa ako keby znáša na oblaku. Na kazateľnicu sa vychádza schodiskom, ktoré vedie zo sakristie. Na členení vrcholu zvukovej štvorcovej striedšky sa nachádza Agnus Dei (Baránok Boží). Na spodnej strane zvukovej striedšky sa nachádza maľovaný oblak, na ktorom je holubica so svätožiarou (symbol Ducha Svätého). Na opornej doske zvukovej striedšky sa nachádza erb rodu Lubomirských, rovnaký ako na hlavnom oltári, čo umožňuje kazateľnicu bližšie datovať.

Krstiteľnica - pod kazateľnicou pri víťaznom oblúku na kamennom podstavci stojí mimoriadne vzácna gotická bronzová krstiteľnica, najpravdepodobnejšie zo šesťdesiatych rokov 14. storočia. Vyrobila ju kovolejárska dielňa v Spišskej Novej Vsi. Je to konkrétne dielo najslávnejšieho zvonolejára Majstra Konráda. Na zvonovitej nohe je prstenec a pomerne široká miskovitá kupa. Povrch pláštia je zdobený plochými reliéfmi Kalvárie a Panny Márie, v okrúhlych poliach sa nachádzajú reliéfy vtákov, anjelov, zvestovania Pána a rastlinný dekor.

Závesný obraz „Dišputa“ - Závesný obraz „Dišputa“ – (**Veľký obraz na pravej strane hl. Lode**) barokový, z 2. polovice 18. storočia (technika - olejomaľba na plátne, rozmery 170 x 120 cm). Namaľoval ho neznámy spišský maliar podľa predlohy obrazu od Georg Philipp st. a Christian Rugendasovci, namaľovaného v Augsburgu roku 1741. Kompozíciu tvoria diskutujúce postavy štyroch cirkevných otcov s knihami a starozákonní proroci okolo Svätosti oltárnej. Obraz dopĺňa veľký počet anjelov z knihami barokový, z 2. polovice 18. storočia (technika - olejomaľba na plátne, rozmery 170 x 120 cm). Namaľoval ho neznámy spišský maliar podľa predlohy obrazu od Georg Philipp st. a Christian Rugendasovci, namaľovaného v Augsburgu roku 1741. Kompozíciu tvoria diskutujúce postavy štyroch cirkevných otcov s knihami a starozákonní proroci okolo Svätosti oltárnej. Obraz dopĺňa veľký počet anjelov z knihami.

Bočný oltár sv. Anny Metercie – (**Oltár v ľavej lodi**) nachádza sa v lodi sv. Anny Metercie, je to ambitová polychrómovaná baroková drevorezba z druhej polovice 17. storočia. Uprostred pomerne širokej a plošnej oltárnej architektúry s dvoma točitými zlatými stĺpmi obtočenými rastlinnými

girlandami s korintskými hlavicami je obraz Metercie. Na mense oltára sú súsošia sv. Anny Metercie a Matky s tromi deťatkami. Na antependiu z 18. storočia je reliéf púte k sv. Anne Metercii lemovaný akantovou ornamentikou. Vo vnútri mensi (oltárneho stola) je Boží hrob (postava Krista v hrobe). Na mense sa nachádza obraz Panny Márie matky ustavičnej pomoci z 20. storočia.

Voľná plastika Madona na rolverkovej kartuši - nachádza sa v lodi sv. Anny Metercie, (**Vzadu na stene na pravo**) je to stredoveká drevorezba vysoká 120 cm. Madona stojí na oblaku a pod jej nohami je mesiac. Táto plastika sa pôvodne nachádzala v Kostole sv. Anny nad víťazným oblúkom. Nad plastikou držali dvaja anjelici nápisovú stužku s nápisom MARIA VIRGINÆ. Po okrajoch stáli na točitých stĺpoch a ako keby držali ratolesti sochy sv. Anny a sv. Joachima, v súčasnosti umiestnené v lodi sv. Kunigundy Kráľovnej. Anjelici boli dodatočne vložené do hlavného oltára sv. Anny v Kostole sv. Anny.

Plastika corpus christi - (**Telo Krista vpredu na pravej strane lode sv. Anny**) je to drevená plastika pravdepodobne z rokov okolo roku 1659. V životnej veľkosti. Plastika mala v minulosti rôzne nátery. V súčasnosti je bez farebných náterov len zakonzervovaná a zlátená, na rukách a nohách sú otvory na klince. Plastika je anatomicky štylizovaná z bedrovým rúškom previazaným cingulom. Na hlave má zaujímavú svätožiaru a trňovú korunu, má veľmi anatomicky "bolestne" vyrezávanú tvár z otvorenými ústami. Pôvodne bola umiestnená na veľkom drevenom kríži na východnej stene zvonice doplnená tabuľkou z nápisom INRI a tabuľkou pripomínajúcou prikľncovaný pergamen z datovaním. V súčasnosti je po reštaurovaní od roku 2007 bez kríža umiestnená v lodi sv. Anny Metercie z dôvodu jej ochrany.

Bočný oltár Veraikon - (**Vzadu medzi hlavnou a loďou na ľavo**) sa nachádza v zadnej polkruhovej arkáde lode sv. Anny Metercie. V minulosti sa asi nachádzal na ľavej strane hlavného oltára. Je to polychrómovaná baroková drevorezba z prvej polovice 18. storočia. Oltár je zložený z dvoch častí. V strede oltárnej architektúry je obraz Veraikon s nápisom a datovaním 1687, nápis znie: DOMINE OSTENDE NOBIS FACIENTUAM 1687 (Božia tvár k nám 1687). Po stranách sú plastiky Mojžiša sprava a Árona zľava. Na vrchole je plastika „Krista na oblakoch.“ Na antependiu je poľený znak klobučníckeho a hrnčiarskeho cechu (hrnčiarsky kruh a klobúk) po stranách sú dve postavy remeselníkov a datovaný rokom 1824, toto antependium bolo pôvodne súčasťou oltára sv. Michala Archanjela. Oltár je doplnený akantovou ornamentikou a mušľami.

Bočný oltár sv. Michala Archanjela - (**Vzadu medzi hlavnou a loďou na pravo**) sa nachádza v zadnej polkruhovej arkáde lode sv. Kunigundy, v minulosti sa nachádzal na pravej strane hlavného oltára. Je to polychrómovaná baroková drevorezba zo začiatku 18. storočia. Uprostred architektúry je plastika sv. Michala Archanjela zabíjajúceho diabla vysoká 82 cm. Po stranách sú dve plastiky anjelov vysoké 82 cm. Nad sochou Michala Archanjela sa nachádza prázdna kartuša. Vo vrchole je baroková gloriola s oblakmi a s reliéfnou scénou sv. Trojice. Oltár je doplnený akantovou ornamentikou s mušľami a rozetami. Na antependiu je znak kováčskeho cechu (kovadlina, nad ktorou je podkova na retazi), znak držia dvaja anjeli. Toto antependium bolo pôvodne súčasťou oltára Veraikon.

Spevážka empora - alebo aj "chór či chorus, miestne horuš" je baroková polychrómovaná drevorezba z polovice 18. storočia. Je v hlavnej lodi nesená na dvoch stĺpoch s korintskými hlavicami. Drevený parapet empory lode sv. Kunigundy Kráľovnej je hladký mramorovaný, bez ďalšej výzdoby. Empora v lodi sv. Anny Metercie je totožná s emporou v lodi sv. Kunigundy Kráľovnej. Z lode sv. Anny Metercie vedie schodisko na celú emporu. Parapet empory hlavnej lode je členený stĺpikmi, medzi ktorými sú komponované obrazy postáv, pri čelnom pohľade zľava sv. Cecílie, sv. Jána Zlatoústeho, sv. Hieronyma, vypuklý obraz Posledná večera, obraz sv. Klementa, sv. Ambróza a kráľa Dávida, z dolnej časti voľne visiace vyrezávané strapce.

Organ - od roku 1902 je na barokovej empore v hlavnej lodi novodobý dvojmanuálový organ postavený firmou Ringer. Organ je postavený na mieste staršieho organu. Nástroj funguje na výpustkové vzdušnice, má 16 registrov

Luster - z rokov 1740 - 1780, nachádza sa v zadnej časti hlavnej lodi. Je to honosný barokový krištáľový luster vyrobený neznámym majstrom. Luster sa skladá z kovovej konštrukcie a z viac ako 6000 kusov krištáľového skla osobitne pripevnených mosadznými drôtkami. Pôvodne fungoval na klasické voskové sviečky, preto sa luster spúšťal až k zemi, kde sa na ňom tieto sviečky ručne zapalovali.

Bočný oltár sv. Kunigundy Kráľovnej – (**Loď na pravo**) nachádza sa v lodi sv. Kunigundy Kráľovnej, je to polychrómovaná a mramorovaná baroková drevorezba z roku 1718, oltár fundoval dekan Łojcecki. Uprostred oltárnej architektúry je obraz sv. Kunigundy Kráľovnej, po stranách sa nachádzajú plastiky sv. Františka a sv. Kláry. V nadstavci rozvetvenej svätožiary dopĺňovanej obláčikmi a serafínskymi hlavičkami anjelikov a anjelikmi, ktorí nesú kostol a ďalšie... je reliéf „Oslávania sv. Kunigundy Kráľovnej“. Na volutách sú plastiky sv. Antona a sv. Kataríny. Oltár je zovretý bohato vyrezávanými krídlami, dekorovanými akantami s páskou. Pred pôvodnú kamennú mensu bola dodatočne postavená drevená mensa, v ktorej sa za jednoducho zdobeným antependiom nachádza betlehem. Na antependiu je datovanie 1298 - 1948. Na mense sa nachádza Tabernákulum, je málo zdobené, na vrchole s krížom, (tento Bohostánok sa používa počas veľkonočného trojdnia). Po stranách oltára sa nachádzajú voľné plastiky sv. Anny a sv. Joachima, ktoré boli pôvodne umiestnené v Kostolíku sv. Anny Metercie na cintoríne a dlho sa o nich myslelo že boli ukradnuté. Ich pôvodné umiestnenie v kostolíku sv. Anny Metercie dokazujú historické fotografie. (**Obraz vpredu na zemi**) obraz sobáša sv. Kunigundy a Boleslava Hanblivého. Je to obraz, na ktorom sa nachádza kráľovná sv. Kunigunda s kráľom Boleslavom Hanblivým, v pozadí je oltár. Kráľ Boleslav má oblečené brnenie a červený plášť a kráľovná Kunigunda bohato vyšívane šaty a zlatý kráľovský plášť. V dolnej časti sa nachádza nápis: BOLESLAVS PVDICVS REX PODOLINÆ CVM SVA CONIVGE S. CVNEGVNDA FUNDATRICE PODOLI. A. 1728. (vo voľnom preklade: BOLESLAV HANBLIVÍ KRÁĽ PODOLÍNCA PRI SOBÁŠI ZO SV. KUNIGUNDOU ZAKLADAŤELKOU PODOLÍNCA ROKU 1728).

Sv. Kunigunda kráľovná (1223 - 1292)

Podľa martyrologium romanum - Cunegundis seu Kinga, virgo. Patrónka, zakladateľka a kráľovná mesta, krakovská a sandomierská vojvodkyňa. Narodila sa 5. 3. 1223 v Ostrihome v Uhrách ako tretia či štvrtá dcéra uhorského kráľa Belu IV. a Márie. Už ako päťročnú ju v roku 1239 zasnúbili s dvanásťročným poľským kniežaťom Boleslavom Hanblivým a odcestovala do Poľska. S ním a za pomoci Grzymyslavy bola vychovávaná v Sandomieri. Potom, počas vojny, boli obaja do roku 1243 v Uhrách. Po návrate sa stala ich sídlom Nowa Korczyn. Po dovŕšení plnoletosti sa sobášom s Boleslavom stala krakovskou a sandomierskou vojvodkyňou. Kunigunda sa najprv dohodla s manželom Boleslavom na dočasnej zdržanlivosti od manželského intímneho života a po uplynutí doby svoju prosbu zopakovala. Boleslav sa vraj jej návrh trvalého celibátneho života zdráhal prijať, ale nakoniec obaja zložili sľub do rúk krakovského biskupa. Preto tradícia aj martyrológium uvádzajú Kunigundu ako pannu. Boleslav, kvôli splneniu prania svojej mladej manželky, dostal priezvisko Hanblivý. Napriek sobášu sa zaviazala sľubom celoživotnej čistoty. Ako vojvodkyňa sa zaslúžila o upevnenie kresťanstva v Poľsku, ako to vidíme z fundácií kostolov sv. Stanislava v Novom Korczyne v roku 1248, sv. Mikolaja v Bochni v roku 1253 a hlavne založením kláštora klaristiek v Starom Saczi v roku 1280. Keď Tatári vyplienili mesto Podolíne, sv. Kunigunda kráľovná vykonala obhliadku spustošeného mesta a dala budovať hradby. Nakoniec sama do kláštora vstúpila. Venovala sa aj svetskej politike. V rokoch 1272 - 1279 darovala doživotné richtárstvo Podolínce a jeho okolie Henrichovi s tým, aby ho dosídlil, z čoho mu plynuli mnohé výsady. V roku 1289 obnovila šoltýsku listinu na Podolíne. Zomrela 14. 7. 1292 a to po ťažkej chorobe, ktorá ju počas posledných 10 mesiacov jej života pripútala na lôžko. V roku 1690 ju pápež Alexander VIII. vyhlásil za blahoslavenú. Pápež sv. Ján Pavol II. ju v roku 1999 vyhlásil za svätú.

4. (Pri hradbách a strážnej veži, pri autobusovej stanici)

Keď Tatári vyplienili mesto, sv. Kunigunda kráľovná vykonala obhliadku spustošeného mesta. Legenda vraví: " Na miestach kde sa zeme dotkli nohy Kunigundi vyschla tráva... " a na tých miestach začali Podolíncania budovať hradby...

Opevnenie mesta sa spomína ako vôbec prvé na území dnešného Slovenska už v roku 1292 v listine krakovského a sandomierskeho kniežaťa Václava II., bolo mestu udelené jedno z najvýznamnejších práv a to právo opevniť sa hradbami. Pri budovaní hradieb mesta museli pomáhať aj ľudia z okolitých obcí. Pôvodné stredoveké gotické opevnenia Podolínce z 13. storočia, Levoče a Kežmarku mali vysoký hradobný múr s nižším parkánovým múrom, hranolové brány s priechodom v prízemí, podkovovité a hranolové do vnútra otvorené alebo zatvorené bašty.

Mestské hradby z 13. storočia, pozostatok slávnych čias, sa zachovali takmer súvisle na juhu mesta. Pri rieke Poprad okolo bývalej Dolnej brány sa hradby zachovali v pôvodnej výške. Ešte i v súčasnosti na nich možno vidieť ochodze a strielne. Na sever od brány sa zachovala vysoká polkruhovitá strážna veža, nie bašta ako sa zvykne v meste hovoriť. V južnej časti hradieb sa zachovali tri bašty. Z ostatných bášť niektoré boli zbúrané, iné zabudované do domov. Do mesta sa vchádzalo dvoma hlavnými bránami (Dolná a Horná), ktoré boli silne opevnené a dvoma vedľajšími malými bránami, ktoré spájali mesto s okolitými osadami. Mesto stratilo charakter pevnosti v roku 1711, odkedy sa hradbám nevenovala pozornosť. Brány boli zbúrané v polovici 19. storočia. V období tureckého nebezpečenstva v 16. storočí boli len upravované, ich pôdorys je starší a zrejme totožný s pôvodnými hradbami z konca 13. storočia. Mesto na vonkajšom obvode chránila vodná priekopa, napájaná z ramena rieky Poprad. Čez priekopu sa prechádzalo padajúcimi mostami. Pri hlavnej bráne stál rozsiahly hrad, oproti, pri druhej hlavnej bráne boli miestnosti pre strážne vojská. Hradby boli dokončené roku 1382. Vysoké boli 9,75 metra a po obvode sa tiahli v dĺžke 562 siah čo je asi 1068 metrov. Ešte možno dodať že mesto malo 5 samostatne opevnených objektov - mesto, hrad, kláštor, farský kostol a kostol sv. Anny.

Tento pomerne jednoduchý hradbový systém pozostáva z vysokého kamenného múru ukončeného cimburím. Jeho obranyschopnosť posilňovali pôvodne malé polvalcové bašty, smerom k mestu otvorené, so streleckými pozíciami na úrovni hradbovej ochodze. V exponovaných miestach boli nahradené novším typom polvalcových bášť a vybudovaním strážnych veží. V meste sa zachovalo viac bášť a jedna strážna veža.

5. (V nádvorí kláštora)

Objekt kláštora a kostola je jednou z významných dominánt Podolínce. 8. Novembra 1642, Stanislav Ľubomírsky vydával zakladaciu listinu pre piaristický kláštor v Podolínci. 21. Novembra odsľúžil P. Conti v kaplnke nemocnice omšu o sv. Stanislavovi ku cti, ktorého mal byť postavený kostol v Kláštore. 10. Decembra sa uskutočnila omša za účasti Stanislava Lubonírskeho. Omšu celebroidal správca rehole P. Franchi. Následne krakovský kanonik Krištof Sapelius posvätil základný kameň na mieste budúceho kostola postavil drevený kríž a mal kázeň.

Rannobaroková stavba s uzavretou talianskou dispozíciou bola postavená v severovýchodnej časti mesta za hradbami v rokoch 1642 - 1648 podľa plánov a za dozoru talianskeho staviteľa Bartolomeja a dostavby viedenského staviteľa Pochsbergera, ktorý vykonal dostavbu komplexu v rokoch 1647 - 1651. Kláštor sa spomína aj v listine P.Contiho adresovanom do Ríma, v ktorom sa píše napríklad "stavba sa podarila krajšia a majestátnejšia..."

Budova kláštora so štyrmi nárožnými vežami je poschodová a v jej strede je umiestnený dvojvežový kostol, ktorý delí vnútorný dvor na dve časti a to hospodársky dvor zo severu a rajskú záhradu z juhu. Z tohoto nádvorja je možné na stene kostola vidieť fresku erbu piaristov i veľmi vzácne slnečné hodiny

V rokoch 1647 - 1651 bola vykonaná nadstavba kláštora. V rokoch 1755 - 1756 bolo vybudované západné krídlo ktoré bolo napojené na kostol. Z ďalších priestorov možno spomenúť archív, lekáreň, malú nemocnicu, sklady, pivovar, skleníky na pestovanie olív a ďalšie... Patrónom kostola je krakovský biskup, mučeník sv. Stanislav (+ 1079), ktorého obraz je nad vchodom do kostola. Kostol bol prvý krát vysvätený v roku 1651. Vysvätil ho krakovský biskup Peter Gembický. Druhý krát po požiari v roku 1671 biskupom Mikulášom Oborským, toto dosvedčujú dva rady rôznych konsekračných krížov na stenách kostola. Avšak druhá vysviacka sa mala konať skôr a to už v roku 1669, tá sa však neuskutočnila kvôli požiaru. Kláštorňý komplex, tak ako aj celé mesto znova vyhorel v roku 1684. Kostol má nádherné, štíhle, 44 m vysoké veže ukončené renesančnými baňami s laternou (laterna - vežovitý nadstavec s oknami nad baňou, latinsky svietidlo). Veže boli dokončené v roku 1697, vtedy bol tiež vybudovaný ručne kovaný a pozlátený balkón na priečelí kostola. Nad balkónom sa nachádza erb piaristov. Bane však boli pokryté plechom a pozlátené až roku 1754. Pri čelnom pohľade sa v ľavej veži nachádza zvonica. Na 5 poschodí sa nachádza zvonová komora z pôvodnou zvonovou stolicou. Zvonová komora (miestnosť pre zavesenie zvonov na zvonovú stolicu (trámová konštrukcia na ktorej je osadený zvon)). Pôvodne sa tu nachádzalo päť zvonov, tie však praskli a boli nahradené novými v roku 1782. Z týchto zvonov sa nám tu do dnešných dní žiaľ nezachoval ani jeden zvon, všetky vzala I. sv. vojna. Zachoval sa nám tu zvon s roku 1897 priemerom 39 cm. Zvon má tanierovú korunu, pod príklopom je po celom obvode dekór kvetov, klasov a hrozna. Na drieku zvona je panna Mária kráľovná s Ježiškom, výzdobu dopĺňajú serafínske hlavičky, ornamenty a festóny, v hornej nápisovej páske je text s datovaním. Nad úderovým vencom sú plastické linky a ornamentálny pás. Zvon je zavesený v dolnej časti zvonovej stolice. Nachádza sa tu aj ďalší zvon z roku 1706 a s priemerom vencia 50cm. V hornej časti je nápisová páska s plastickými linkami, z linky visia a vyrastajú ornamenty. Nad úderovým vencom sú plastické linky. Tento zvon sa pôvodne nachádzal vo vedľajšej veži a slúžil pre odbíjanie času. Pri čelnom pohľade pravá veža slúži ako hodinová veža. V tejto veži sa na 5 poschodí nachádza veľký, vzácny ručne kovaný hodinový stroj od neznámeho majstra pravdepodobne z roku 1697. Tento stroj pravdepodobne viac ako 100 rokov nefungoval a bol veľmi poškodený. V roku 2016 sa započala jeho generálna rekonštrukcia Lukášom Bernatekom. Stroj je momentálne vo veľmi dobrom stave. Podľa historických nákresov v minulosti pravdepodobne poháňal aj hodiny vo vedľajšej veži, kde sa dnes v miestach ciferníkov nachádzajú iba ukazovatele pre slnečné hodiny. Hodinám sa zachovali aj pôvodné ručičky so symbolom mesiaca a ukazovateľa s pôvodným, v časoch výstavby používaným pomerom ručičiek, kedy veľká ručička hodín ukazuje celé hodiny a malá ručička ukazuje minúty. Hodinové ukazovatele sú iba na východnej a západnej strane šiesteho poschodia. V laterne tejto veže sa nachádzali 2 zvony, na ktoré hodiny odbíjali čas. Jeden sa nezachoval a druhý bol presunutý do vedľajšej veže a bol osadený do zvonovej stolice. Pod kostolom sa nachádzajú krypty zložené z dvoch miestností a zasypaného vchodu. Vstup do krýpt je z hospodárskeho dvora. V súčasnosti tu nie sú pochované žiadne osoby, pretože keď piaristi odchádzali z Podolínce, tak si z budovy kláštora so sebou okrem obrazov, knižnice a zariadení vzali aj svojich mŕtvych. Fasáda kostola je neobyčajne krásna,

pôsobí úchvatným dojmom a dopĺňa na majestátnosti celého veľkého komplexu. Esteticky prevyšuje košické a prešovské dvojvežové kostoly. Horizontálne delenie zvýrazňuje silná rímsa, nad ktorou je železná pavlač.

(V kostole)

Vnútro kostola s rozmermi 26 na 10 metrov predstavuje krásny barokový priestor, kde členitá biela rímsa pôsobí ako závoj Baránkovej snúbenky. Priestor je zaklenutý valenou klenbou s lunetami. Celý priestor má jedinečnú akustiku, ktorej sa nemožno čudovať lebo v kláštore bolo stredisko hudby a divadla, tiež tu pôsobili aj hudobní skladatelia. V zadnej časti je medzi veže vsadená spevácka empora nesená na dvoch kamenných stĺpoch a troch poliach krížovej klenby. Aj v kaplnke sv. Filipa Neirí sa nachádza spevácka empora z kovaným zábradlím. Na polkruhovo zakončenom vstupe do tejto kaplnky sa nachádzajú vzácne fresky. Fresky sa nachádzajú aj na vonkajších stenách kostola, na hornej chodbe obývanej mníchmi taktiež v súčasnom refektári, kde sa nachádzajú najvzácnejšie maľby objektu a vo vstupnej predsieni konventu. Neobyčajne krásnemu priestoru kostola dominuje hlavný oltár, ktorému dominuje najväčší oltárny obraz v strednej Európe s výškou viac ako 10 metrov a šírkou cez 6 metrov.

Hlavný oltár sv. Stanislava - je barokový. Tvorí ho desať metrov vysoký obraz, ktorý znázorňuje udalosť, kde sv. Stanislav vzkriesil šľachticu Petra aby ten mohol dokázať že je Stanislav nevinný. Nad týmto výjavom sú v polkruhovitom ukončení namaľované nebesia. Obraz pochádza od neznámeho maliara. Tento maliar aktualizoval tému tak, že dvaja magnáti na pravej strane prizierajúci sa zázraku predstavujú dvoch zakladateľov kláštora Stanislava Ľubomírskeho (vpredu) a Juraja Sebastiána Ľubomírskeho (vzadu), tento obraz je v ľavom dolnom rohu datovaný textom: Anno Domini 1688, v tomto prípade však môže ísť o obnovu po požiari v roku 1684. Rám obrazu je bohato zdobený dekorom ušnicového boltca a listovca, postavami anjelov v životnej veľkosti a hlavičkami anjelíkov. Na polkruhovitom vrchole sa nachádzajú postavy anjelov v nadživotnej veľkosti, majú polychrómované bedrové rúška a v rukách držia veľmi veľké do priestoru voľne visiace stužky s kvetmi. Tento obraz dopĺňajú ďalšie obrazy, ktoré tak dopĺňajú oltár.

Obrazy dopĺňujúce hlavný oltár - hlavný oltárny obraz dopĺňa závesný obraz sv. Jána Nepomuckého zľava a sv. Ignáca sprava. Obrazy boli dodatočne vsadené do rámov. Tieto obrazy boli súčasťou bočných oltárov, tie však boli z oltárov vyňaté pri odstránení oltárov po II. Vatikánskom koncile a následne povesené vedľa hlavného oltárneho obrazu. Niekoľko častí týchto oltárov sa zachovalo a sú uložené v depozitári.

Bočný oltár Panny Márie - (Oltár vpredu na pravo) barokový z druhej tretiny 18. storočia. Je to polychrómovaná a mramorovaná baroková drevorezba. Oltár je vsadený do výklenku na pravej strane svätyne. Mensu tvorí pieskovcová platňa na ktorú je osadené retabulum. Oltárne retabulum (retabulum - oltárny nadstavec) tvorí stĺpová architektúra tvorená dvoma stĺpmi s iónskymi hlavicami. V

prostriedku je olejomaľba v rozmeroch 190 x 110 cm. Panna Mária s Ježiškom na mesiaci, ktorú korunujú dvaja anjelici. Po stranách obrazu sú visiace kytice kvetov a dve plastiky svätíc bez atribútov, iba s korunkami na hlave a žezlom v ruke. Nad plastikami sú mušle - symbol pútnikov. Na vrchole je veľmi veľká svätožiara, v strede tejto svätožiary je nápis: MPQY a symbol panny Márie, matky ustavičnej pomoci. Po stranách svätožiary na volutách sedia postavy anjelov. Po stranách oltára sú dve vyrezávané krídla s kvetinovým a mušľovým dekorom. Oltár je doplnený listovcom a rozetami.

Bočný oltár sv. Kríža - (**Oltár vpredu na ľavo**) barokový z druhej tretiny 18. storočia. Je to polychrómovaná a mramorovaná baroková drevorezba. Oltár je vsadený do výklenku na ľavej strane svätyne. Mensu tvorí pieskovcová platňa, na ktorú je osadené retabulum. Oltárne retabulum (retabulum - oltárny nadstavec) tvorí stĺpová architektúra. Je tvorená dvoma stĺpmi s iónskymi hlavicami. Uprostred je obraz sv. Kríža. Je to olejomaľba na plátne v neskorobarokovom ráme s dekorom rokaja v rozmeroch 190 x 110 cm. Po stranách obrazu sú visiace kytice kvetov a sú tu dve plastiky sv. Petra zľava a sv. Pavla sprava. Postava na kríži je osvetlená romantickým osvetlením. V spodnej časti pozadia sa nachádza mesto. Nad plastikami sú mušle - symbol pútnikov. Na vrchole je veľmi veľká svätožiara, v strede tejto svätožiary je najsvätejšie srdce Ježišovo a nápis: IHS. Po stranách svätožiary na volutách sedia postavy anjelov. Anjel na ľavo drží kopiju a anjel na pravo drží yzop so špongiou. Po stranách oltára sú dve vyrezávané krídla s kvetinovým a mušľovým dekorom. Oltár je doplnený listovcom a rozetami.

Kazateľnica - (**Balkónik v strede na pravo**) neskorobaroková, z roku okolo 1763. Rečnište je zdobené volutami a veľkou kartušov. Parapet rečnišťa, ktoré je zdobené dekorom kartuší, rokajov a starozákonnými postavami svätcov. Na zvukovej strieške je z vrchnej strany plastika „Zmŕtvychvstalý Kristus“. Zo spodnej strany je holubica - symbol Ducha svätého v svätožiare. Strieška je ďalej zdobená dekorom látky so strapcami, volutami a kartušami. Na opornej doske striešky je kartuša. Schodište je zdobené kartušami, rokajom a vázou. Na kazateľnicu sa vystupuje cez sakristiu a to cez dvere v paramentári.

Organ - prvý organ dal v kostole postaviť P. Sebastián Gorálovicz v roku 1692. Tento organ bol nahradený novším organom. Na barokovej empore novodobý dvojmanuálový organ postavený firmou Ringer. Organ je postavený na mieste staršieho organu. Nástroj funguje na výpustkové vzdušnice, má 29 registrov.

Bočný oltár sv. Kataríny Alexandrijskej - (**V zadu na ľavo**) barokový zo 60-tych rokov 18. storočia. Je to polychrómovaná a mramorovaná baroková drevorezba. Oltár je vsadený do výklenku na ľavej strane svätyne na drevenej mense zdobenej rokajom a kartušov. Oltárne retabulum (retabulum - oltárny nadstavec) tvorí stĺpová architektúra tvorená dvoma stĺpmi s iónskymi hlavicami. Uprostred je obraz sv. Kataríny Alexandrijskej. Po stranách sú mušle - symbol pútnikov, rokaj a ružice. Na vrchole sa nachádzajú polychrómované oblaky so zlatým písmenom " M ", z tohoto písmena vychádzajú palmové

trstiny. Na vrchole je prázdna kartuša. Po stranách oblakov sú na volutách sediace postavy anjelov. Jeden anjel sedí v prostriedku pred oblakmi. Architektúra je doplnená dekorom rokaja a kvetov.

Bočný oltár sv. Filipa Neri – (V kaplnke na pravo vzadu) barokový z roku 1763. Je to polychrómovaná a mramorovaná baroková drevorezba umiestnená v samostatnej kaplnke na pravej strane svätyne postavenej v roku 1671. Na drevenej mense zdobenej rokajom a kartušov s nápisom: D.O.M. CULTUI SANCTI PHILLIPPI NERII 1763 (vo voľnom preklade: pán uctievanie sv. Phillippi Nerii). Na mense sa nachádza retabulum, tvorí ho stĺpová architektúra tvorená dvoma stĺpmi s korintskými hlavicami. Uprostred sa nachádza obraz. Na obraze je sv. Filip Neiri v ornáte adorujúci pannu Máriu. Obraz má mramorovaný rám. Na vrchole sa nachádza skrížená olivová a palmová ratolesť nad nimi je erb a nad erbom a monogramom "MM" je koruna. Po stranách sú na volutách sediace postavy anjelov. Po stranách oltára sú dve vyrezávané krídla s kvetinovým a mušľovým dekorom. Architektúra je doplnená dekorom rokaja a kvetov.

Paramentár – (Cez kaplnku sv. Filipa Neiri prejsť do sakristie) zariadenie sakristie - je barokové z rokov 1709 - 1712. Pozostáva zo skrine na paramentá s dvoma dverami a z paramentára na celú stenu s dvoma skriňami a spovedelnicou. Celá drevorezba je polychrómovaná a mramorovaná. Tiež je tu pracovná doska, pod ktorou sú veľké zásuvky, vo vrchnej časti sa uprostred nachádza otočná skrinka s nápisom: IHS, pozadie skrinky tvoria hviezdy. Skrinka slúžila ako Tabernakulum (bohostánok). Po stranách sa tu nachádza veľké množstvo malých zásuviek s latinským označením napr. Hostie, Pala, Ginguli, Vela... Na pracovnej doske bol v minulosti nitmi vybitý erb Piaristov. Do dnes sa tu zachovali kruhové otlačky po výrobe vlastných hostií. Celý paramentár je veľmi hodnotný pre svoju jedinečnosť a veľkosť.

6. (Na cintoríne dole pri kaplnke)

Kaplnka so studničkou - táto kaplnka stojí na cintoríne pod kostolom sv. Anny napravo od hlavného vstupu. Relatívne veľká baroková kaplnka s veľkými drevenými vrátami má v prostriedku studňu. Táto studňa je zabezpečená kovaným zábradlím. V minulosti si tu ľudia liečili očné choroby. Legenda vraví: V studničke na cintoríne je tajná chodba, ktorá vedie až do Poľska... Iná legenda vraví: studnička na cintoríne nemá dna a kto do nej spadne, tomu niet pomoci... Zasa podľa ďalšej legendy studnička začala vyvierať na mieste, na ktorom sa pod zem prepadla hlava Krudynhopa, keď ho na kopci popravili... Nieto asi inej studničky na území Slovenska, o ktorej by bolo viac legiend... Na stenách sú výklenky vyplnené mrežami a napravo vyrezávaným obrazom. Oproti vstupu sa nachádza novodobý maľovaný obraz Samaritánka pri studni. V kaplnke možno počas celého roka voľne klásť kvety a zapáľovať sviečky.

(V kostole)

Kostol s rotundou sv. Anny Metercie

Je to najstaršia stavba nielen v meste ale aj na severnom Spiši. Objekt bol postavený v troch stavebných etapách. Najstaršiu časť tvorí podkovovitá románska stavba (apsida) (**Najprednejšia a najmenšia časť kostola s hlavným oltárom**) s úzkym štrbinovým okienkom z prvej polovice 13. storočia, ku ktorej začiatkom 14. storočia pristavali ďalšiu centrálnu, gotickú oktogonálnu loď. (**Viacuholníková predná časť kostola**) Pod Podlahou tejto časti kostola sa nachádzajú kruhové základy z priemerom 6 m pravde podobne ešte pohanského obradového miesta z 10. -12. storočia. Okolo roku 1600 pristavali na západnej strane pozdĺžnu renesančnú loď, ktorú spojili s oktogónom vybúraním jeho troch západných stien. Apsida má pôvodnú románsku konchu a otvára sa do oktogónu štíhlým víťazným oblúkom. V oktogóne je neúplná kláštorná klenba bez rebier, vo vrchole s okrúhlym otvorom pre lano k zvončeku do vežičky. Na stenách apsidy a na stenách oktogónu sa pod bielou omietkou nachádzajú fresky. Pôvodný zvon ktorý sa však nezachoval bol umiestnený vo vežičke, tento zvon sa ovládal z prezbitéria kostola a slúžil aj ako sanktusový zvon. V súčasnosti sa v kostolíku nachádza nový zvon. Nepôvodný zvon sancta campanula z priemerom venca cca 40 cm odliatí Manouškom v roku 1936 v Brne. Zvon nie je umiestnený vo vežičke, ale pod strechou kostola čo znehodnocuje jeho zvuk. V súčasnosti funguje na elektronický pohon. V hornej nápisovej páske medzi plastickými linkami sa nachádza nápis ULIL R. MANOUŠEK V BRNE. Pod páskou sa nachádza ornamentálny pás na drieku zvona s nápisom SANCTA CAMPANULA ANNO 1936. Nad úderovým vencom dve plastické linky. Loď je zaklenutá valenou klenbou s lunetami. K južnej strane apsidy a oktogónu je pristavaná sakristia. Kaplnka nad polygónom je zastrešená kužeľovitou strieškou s laternou a cibulkou. Najpravdepodobnejšou verziou prečo bola pôvodná apsida rozširovaná ďalšími prístavbami je verzia že pôvodná apsida slúžila ako pútnická kaplnka. Túto skutočnosť nám dokladuje aj to že kaplnka je zasvätená práve sv. Anne a to že v blízkosti sa nachádza prameň, o ktorom vieme, že si tam chodili ľudia liečiť očné choroby.

Hlavný oltár sv. Anny Metercie - je baroková mramorovaná a polychrómovaná drevorezba. V strede retabula (retabulum - oltárny nadstavec) tvarovo pripomína gotické oltáre. V strede medzi stĺpmi je obraz sv. Anny Metercie (tempera na dreve, rozmery 140 x 90 cm) obraz je bohato polychrómovaný. Po stranách sa nachádzajú dve bohato polychrómované plastiky anjelov vysoké 25 cm, ktoré boli pôvodne nad voľnou plastikou Madona na rolverkovej kartuši a držali nápisovú stužku z nápisom MARIA VIRGINÆ. Tieto plastiky boli umiestnené nad víťazným oblúkom. Plastika Madona na rolverkovej kartuši - sa v súčasnosti nachádza v lodi sv. Anny Metercie v Rímsko-katolíckom Farskom kostole Nanebovzatia panny Márie. Je to stredoveká drevorezba vysoká 120 cm, madona stojí na oblaku a pod jej nohami je mesiac . Nápisová stužka sa v súčasnosti nachádza v depozitári farského úradu. Nad obrazom je holubica (symbol Ducha Svätého). Na vrchole je reliéf Boha Otca s tiarou na hlave (tiara - mimoliturgická pokrievka hlavy pápeža v súčasnosti sa nepoužíva), v kruhu, ktorý vytvárajú hlavičky

anjelov serafínov. Po stranách sú plastiky sv. Alžbety sprava a sv. Simeona zľava v gloriole ktorú zdobia aj masky. Po stranách oltára sú dve krídla s ušnicovým ornamentom a hlavičkami anjelov.

Krstiteľnica – (**V oktogonálnej lodi na pravo**) pôvodne z travertínu, nachádza sa pri víťaznom oblúku. Na polygonálnej nohe je okrúhla kupa s priemerom 60 cm pričom krstiteľnica je vysoká 85 cm

Bočný oltár sv. Jána Krstiteľa – (**Oltár na ľavo, bližšie kvíťaznemu oblúku**) je polychrómovaná drevorezba z druhej polovice 17. storočia. Oltár je umiestnený na ľavej strane lode blízko víťazného oblúka. V spodnej časti zovretej dvoma ušnicovými krídlami s obrazmi a nápismi, zľava Zacharias a sprava Elishabet je obraz „Krst Krista v Jordáne“ (tempera na dreve, rozmery 95 x 70 cm), pod ním sa nachádza ďalší malý obraz, na ktorom sú pravdepodobne vyobrazení sv. Anna, sv. Joachim, sv. Jozef a Panna Mária a ďalšie postavy kňazov a kráľov. V nadstavci s rozoklaným štítom a dvoma pestro polychrómovanými stĺpmi je obraz sv. Anny s Pannou Máriou a s nápisom S. Anna.

Bočný oltár sv. Michala Archanjela – (**Oltár na ľavo v zadu**) je baroková polychrómovaná drevorezba zo začiatku 17. storočia. Uprostred oltárnej architektúry je plastika sv. Michala Archanjela stojaca na diablovej. Po stranách sú plastiky sv. Petra zľava a Pavla sprava. Nad plastikou sv. Michaela Archanjela je prázdna kartuša. Na vrchole je sv. Trojica na gloriole. Oltár je zovretý vyrezávanými krídlami zdobenými akantovou ornamentikou.

Kazateľnica – (**Balkónik na pravo v strede**) je drevená na plátne maľovaná, renesančná z roku 1658. Na parapete schodišťa sú postavy Krista sv. Petra a Pavla, sv. Anny Metercie, rastlinná ornamentika a nápisy: Anno Dni 1658 S. PETR, (nečitateľný nápis pod nohami Krista) S.PAVIV. Strieška je maľovaná, polygonálna, zvuková, s opornou doskou. Oporná doska je maľovaná ornamentami a doplnená datovaním 1657.

Organ – Jednomanuálový organ postavený firmou Ringer. Nástroj funguje na výpustkové vzdušnice, má 5 registrov.

Legenda o vzniku kostola sv. Anny

Ku vzniku kostola sv. Anny sa viaže zamagurská legenda. V II. storočí bolo Zamagurie medzi horným Dunajcom a Popradom vyhľadávaným miestom zbojníkov. Na mieste, kde teraz stojí kostolík sv. Anny, sídlil zbojník Krudynhop, ktorý nielenže predával a okrádal cestujúcich, ale ich aj zabíjal lipovým kyjakom. Na prosby prepadnutých odpovedal uštipačným smiechom. Jeho poslednou obeťou bol biedny pútnik, ktorý sa vracal z púte k hrobu Vojtecha od rieky Pregla. Bolo to asi v roku 997. Krudynhop na jeho prosby nedbal. Keď pútnik zomieral, vyriekol tieto slová: „Nemáš so mnou zľutovania, bodaj by si nezakúsil zľutovania pred Bohom!“ Krudynhop sa nad slovami bedára divoko rozosmial a keď ho ozbýjal, vrátil sa do svojho brloha. Potom si ľahol do tieňa obrovskej jedle a zaspal.

Spánok nemal veľmi pokojný, slová zomierajúceho pútnika mu neustále zneli v ušiach. Vo sne videl, ako ho chytilo šesť strašných pekelných potvôr a vláčilo ho vo vzduchu. Po niekoľkých hodinách ho položili na štít jasnej hory, ktorá siahala až do neba. Tam na ligotavom tróne sedel Boh -spravodlivý sudca- a pri nohách nebeského stolca kľáčali duše tých, ktorých pozabíjal. Všetci sa obrátili a rukami ukazovali na Krudynhopa a žiadali pre neho Božiu spravodlivosť. Dolu videl horúce peklo a pekelné potvory, ktoré rozdúchavali ešte strašnejší žiar.

Boh – sudca, ostro povedal: „Pre teba nie je milosrdenstvo!“ Po tomto výroku ho pekelné obludy chytili a niesli. Keď sa tak obzeral, či sa niektorá z obetí nezľutuje, uvidel mnícha s usmievavou tvárou. Mních natáhoval k nemu ruku tak, ako by mu ju chcel podať... ale bolo už neskoro. Obludy ho hodili do bezodného pekla. V tej chvíli sa Krudynhop prebudil.

Uvidel, ako obrovská jedľa s veľkým rámusom padala na miesto, kde ležal. Prestrašený zbojník vyskočil a začal utekať. No hlasov duchov, ktorí za ním volali: „Súd pre neho, spravodlivosť!“, sa nemohol striasť. Všade, kde sa len pozrel, videl tie duše. Počul ako horou znela ozvena: „Už nie je zľutovanie, ani milosrdenstvo!“

Ako tak bežal, všimol si blížiaceho sa cestujúceho. V zúrivosti, ktorú neovládal, chcel utopiť výčitky svedomia. Keď sa však starček na neho pozrel, Krudynhop v ňom spoznal usmievajúcu sa tvár mnícha, ktorého videl vo sne. Bleskurýchle mu padol k nohám a zvolal: „Otče, odpusť mi, daj mi rozhrešenie!“

Udivený mních sa prestrašene spýtal: „Nie si ty náhodou Krudynhop, ten hrozný, neľútostný zbojník?“

„Som Krudynhop, ale daj mi rozhrešenie, budem žiť cnostne a celý život sa budem kajať.“

Potom mu rozpovedal celý svoj život, poslednú vraždu a svoje rozprávanie ukončil slovami: „Otče, iba vy ste mi podali ruku! Podajte mi ju aj teraz! Ako ranený jeleň hľadá prameň, tak aj ja s túžbou hľadám u vás útechu.“

Mních zostal pri ňom nejaký čas a pri odchode kajúcnika požehnal. Po obrátení Krudynhop zavesil svoj kyj na strom. Pri pohľade naň mu stále zneli slová: „Nie je milosrdenstvo, ani zľutovanie!“ A keď sa jeho zúfalstvo zväčšovalo, všimol si, že kvapka krvi, ktorá striekla z kyja, šírila okolo seba nádhernú vôňu. Rozhodol sa preto, že na hrob, kde pochovával svoje obete, zasadí kyj. Povedal si: „Ako sa príjme a vyrastie z neho strom, tak Boh zhliadol moju ľútosť a pokánie!“ Kľakol si a svojimi slzami a vodou z rieky Poprad, ktorú prinášal kolenačky v konve, polieval kyjak.

Kyjak sa potom zazelenal a bývalý zbojník spolu s robotníkmi vystavil pri hrobe a lipe kostolík. Robotníkom dával každý deň plnú konvu zlata. Býval vedľa kostolíka a každý deň sa v ňom modlil. O niekoľko rokov sa vyspovedal a prijal rozhrešenie od benediktína, ktorý tadiaľ prechádzal.

Po rozhrešení sa Krudynhop priznal, ku všetkým zločinom a prijal za ne trest. Ten bol vykonaný pri lipe na hrobe zabitých obetí. Štatá hlava sa z pahorku skotúľala, a keď sa zastavila, z očí začali tiecť slzy. Potom sa prepadla do zeme. Na tom mieste začal vyvierať čistý pramienok, ktorý vyviera dodnes. Ľud zblízka aj zďaleka prichádzal k tomuto prameňu, a to hlavne tí, ktorí trpeli očnými chorobami.

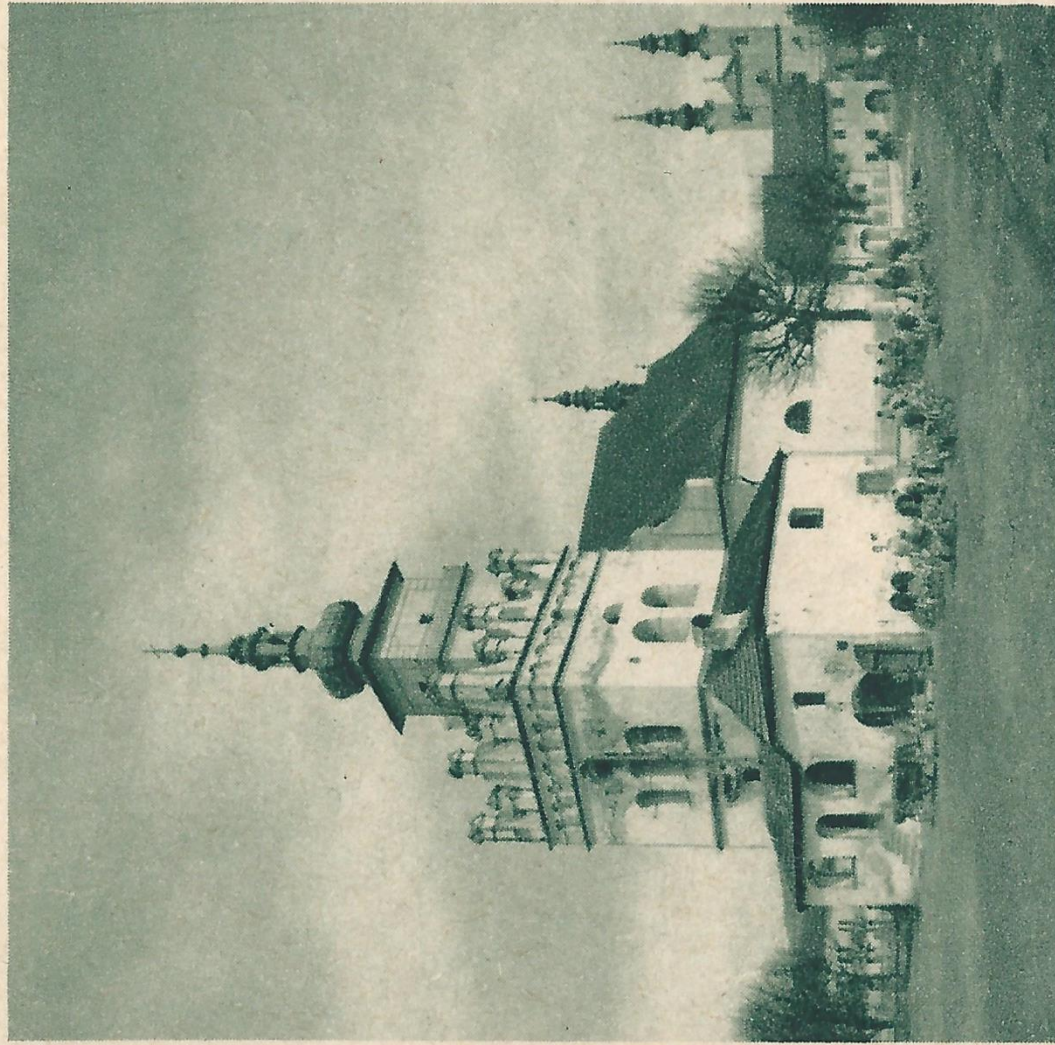
Nad dverami sakristie je vyobrazený výjav, ako Krudynhop kľačiaci polieva lipu z kanvičky. Vedľa ležia tri hracie kocky a tri skrížené meče sú zapichnuté do zeme. Nad týmto výjavom je napísaný rok 1012. Možno bol Krudynhop vojakom, ktorý po spáchaní zločinu ušiel do lesa a dal sa na zboj.

Táto legenda vyzerá až príliš rozprávково. Môže ju vysvetľovať fakt, že pohanskí kňazi, ktorí utiekli do neprebádaných lesov a hôr, sa mstili na kresťanoch. Prischnutá krv na kyjaku môže pochádzať z kresťanských obetí, ktorých pozabíjali.

Autor legendy: Mgr. Radoslav Borovský - diplomová práca

Spracoval Lukáš Bernatek v roku 2019 výlučne pre potreby prehliadok mesta Podolíneec.

POZNEJTE SVOJI VLAST - PROPAGUJTE JEJÍ KRÁSY POŠTOU

PODOLINEC

242

60 h

POZNEJTE SVOJI VLAST - PROPAGUJTE JEJÍ KRÁSY POŠTOU